

La clau

Moltes veus fa anys -vuit- que adverteixen del perill d'una deriva totalitària a Europa per la manera com s'ha gestat la crisi i per la inacció dels governs i de les institucions per combatre els seus efectes. La desaparició de la classe mitjana té les seves conseqüències. Per a les víctimes que pateixen l'empobriment, però també per als partits que van néixer per defensar-la. Moriran amb ella. Estan morint amb ella. Aquest cap de setmana a Alemanya, abans a França, a Hongria, a Polònia, a Àustria, a Holanda. El virus del totalitarisme s'expandeix fins a arribar a ser l'alternativa real de govern. Ha arribat el moment de dir-ho ben fort. Prou de subterfu-

La serp surt de l'ou

ALBERT
Sáez
DIRECTOR
ADJUNT

gis. Els nous pobres s'agafen a la xenofòbia o a la revolució perquè els partits que van votar abans no han mogut un dit per salvar-los de la crema. El centredreta i el centrees-

querra no van veure en la globalització neoliberal el germe de l'actual crisi del deute i de l'ocupació. Per això, ara, el centre s'identifica en la ment de molts votants amb la corrupció al servei de les elits extractives.

Passivitat europea

I Europa, amb les seves últimes decisions, no fa altra cosa que donar la raó als populistes. Equiparar els refugiats amb els immigrants econòmics ajuda la ultradreta a alimentar el seu discurs contra la diferència i a la qual presenta com a amenaça. El pacte vergonyant suposadament per evitar el *Brexit* no fa res més que donar ales als que presenten la recuperació de la so-

birania com el remei de tots els mals. I així podríem continuar amb moltes altres coses com els ulls grossos amb els abusos democràtics de Turquia, la Xina, Rússia o el Marroc.

La metàfora de l'ou de la serp que s'ha format sota terra fins a esclatar es repeteix davant la passivitat dels que fan cara d'ensurt des del 2008 o simplement s'entretenen sense posar en marxa cap solució. Ara es lamenten de l'avanç de la ultradreta, però dijos seran incapaços de rectificar l'ignominiós acord amb Turquia per violar tots els tractats internacionals sobre refugiats. Lamentable i repugnant.

@albertsaez

La roda

ANDREU
Pujol Mas

Senyor Ruffián

Nelson Mandela va publicar la seva autobiografia titulada *El largo camino hacia la libertad* el 1995. En aquest llibre hi relata la seva detenció a la comissaria de Newlands, durant la qual va ser insultat per un policia per tenir les mans a la butxaca. «¿Creus que aquesta és manera d'estar davant d'un oficial?». L'endemà va ser cridat al despatx del comandant, on se li va retreure una actitud suposadament «insolent». Després que es muntés un síndal per les respostes de **Mandela** al comandant i que gairebé el cossin a garrotades, va entrar el poli bo i va començar a parlar-li de tu tot fent-se el graciós. «Per a vostè no sóc en **Nelson**, sinó el senyor **Mandela**», va contestar-li.

La primera intervenció de **Gabriel Ruffián** al Congrés dels Diputats ha fet perdre els nervis a gent molt diversa, que l'han tractat d'insolent i irreverent. **Ruffián** és una persona molt educada i prudent i, per més que me'l miri del

Els que critiquen el diputat debutant esperaven la mateixa viscositat catalana de sempre

dret i del revés, no veig que en el seu discurs s'aparti d'aquestes virtuts. Parla de vostè, no crida, no perd els nervis, no manca al respecte a ningú ni fa res d'estrambòtic. És cert que va parlar amb contundència, però no era menys contundent el «*Váyase, señor González, no le queda ninguna otra salida honorable*», pronunciat en aquella mateixa cambra anys enrere. I no cal dir que **Ruffián** ni s'ha aproximat al famós «*¡A la mierda, joder!*» de **José Antonio Labordeta**.

El problema és que aquells que l'acusen d'insolent ho han viscut tal com si un uixer dels que treballen a la cambra s'enfilés al faristol a dir-ne quatre de fresques a ses senyories, tot oblidant que és igual de diputat que els 349 restants. Si parlen d'irreverència és perquè esperaven la reverència. Confien en la mateixa llescositat catalana de sempre, amb els tractes de genuflexió fàcil i barata, i s'han trobat amb algú que els deia, mirant-los als ulls: «Per a vostè no sóc en **Gabriel**, sinó el senyor **Ruffián**». ■

La importància de les tefres

Sota el volcà

La poca consciència del risc i l'avidesa pels sòls fèrtils atrauen els humans cap a les zones volcàniques

RAMON
Folch

Els darrers dies de març de 1944 van ser devastadors per al 340th Bombardment Group de l'exèrcit de l'aire estatunidenc destacat a Nàpols. En poques hores, van perdre 88 bombarders B-25 Mitchell. Ni un de sol va ser abatut per foc enemic. Van ser destruïts en terra per les cendres incandescentes del Vesuvi, que el dia de Sant Josep havia començat la seva més violenta erupció del segle XX. No era la primera de la seva història. La més violenta i famosa fou la de l'any 79, la que sepultà en pocs minuts Pompeia i Herculà. Itàlia és terra de volcans.

Anosaltres, les erupcions o els terratrèmols violents no ens posen l'ai al cor perquè són coses que passen en altres llocs. Els considerem exotismes més aviat curiosos. Tanmateix, comencem a preocupar-nos en saber-ne l'abast a través de la premsa o per raó dels inconvenients que, esporàdicament, causen a la navegació aèria. Aquest fou el sonadíssim cas, l'abril de 2010, del tancament de l'espai aeri nord-europeu degut a l'erupció del volcà islandès Eyjafjalla. Van ser cancel·lats més de 20.000 vols. Un immens núvol de tefres, materials volcànics molt fins, omplí dilatats i canviants volums atmosfèrics, cosa que hauria pogut aturar els motors dels avions. Molts se'n sorprengueren: tanta cendra pot escopir un volcà?

En els volcans de tipus hawaià o estrombolià predomina la lava que

s'escola fluïdament, però els volcans vesuviàns o pliniàns, els peleàns i els vulcaniàns a més de lava erupen grans quantitats de gasos i piroclasts, és a dir materials sòlids prou lleugers per ser arrossegats atmosfera amunt. Els piroclasts més pesants, les bombes i el lapilli (cendra grollera), precipiten a poca distància del cràter, però els més lleugers, les tefres (cendres fines), romanen molts dies en suspensió i poden ser arrossegats a molts quilòmetres de distància. Són aquestes tefres les causants dels problemes a l'aviació. I de la devastació d'àrees tan extenses que ni arriben a veure l'erupció, tot i patir-la.

JUSTAMENT acaben de ser publicats a la revista *Nature Scientific Reports* els resultats d'una recerca duta a terme per un equip de físics i vulcanòlegs de l'Istituto Nazionale di Geofisica e Vulcanologia de Nàpols i del Barcelona Supercomputing Center, a propòsit del núvol de tefres emès per l'erupció més gran haguada a Europa en els darrers 200.000 anys. Va tenir lloc fa 39.000 anys, prop de l'actual Nàpols, i va generar dipòsits de caiguda disseminats en una àrea de tres milions de quilòmetres quadrats, estesa des del sud d'Itàlia, Grècia i els Balcans fins al Kazakhstan. S'ha determinat que aquesta fantàstica erupció, que envià piroclasts fins a 44 quilòmetres

LEONARD BEARD

Una erupció a la Campània fa 39.000 anys va frenar la marxa de l'«Homo sapiens» per Europa

d'altura, dispersà més de 200 km³ de cendres, un volum equivalent a 100.000 estadis del Barça plens fins dalt... La deposició d'aquesta immensa quantitat de tefres, amb gruixos de fins a 10 cm, anorrea la vegetació i creà un immens desert temporal. Però malgrat la violència momentània del fenomen, el pas dels anys esborrà la memòria aparent de la maltempada, com passa sempre amb les erupcions.

La recerca acabada de publicar ha permès d'aguilatar-ne les dimensions i ha aportat una mica de llum a l'envitricollat tema de la dispersió de la nostra espècie pel continent europeu. L'espai d'oportunitat obert per

les terres recolonitzades per la vegetació després de l'erupció frenà el progrés d'*Homo sapiens* en la seva migració d'Àfrica cap al sud-oest europeu. Això potser explicaria que els humans neandertals, originaris d'Europa, sobrevisquessin 5.000 anys més a la península Ibèrica que a la resta del continent. La nostra espècie va anar eliminant els neandertals, però l'erupció de la Campània l'entretingué una colla de segles a l'est dels Alps. Això vol dir que els volcans i els humans han tingut una relació estreta des de sempre, lluny de l'anecdòtica percepció que puguem tenir-ne.

MALCOLM LOWRY va titular *Sota el volcà* la seva novel·la sobre un cònsol britànic que vivia a Quauhnahuac (Cuernavaca) als anys trenta del segle passat, perquè la ciutat en què transcorre l'acció és a tocar del Popocatepetl i de l'Iztaccíhuatl. Milions d'humans viuen al peu de volcans perquè les terres d'origen volcànic són molt fèrtils. Com hem vist, la tradició ve de molt lluny, dels orígens mateixos de la nostra espècie. Altrament, els episodis volcànics deuen haver tingut un paper més important que no ens pensàvem en molts processos ecosistèmics: són d'una contundència extrema, per via atmosfèrica afecten àrees molt dilatades i provoquen alteracions meteorològiques amb conseqüències climàtiques. L'escassa consciència del risc i l'avidesa pels sòls fèrtils atrauen els humans cap als volcans, baldament ara també ens amarguin els viatges amb avió. La Terra dista molt de ser una roca apagada. Continuarem vivint eruptivament, em temo... ■

Socioecòleg. President d'ERF.